

Anf. 8 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V): Herr talman!

Det kallas andrum när Turkiet gör som de har betalats för av EU och håller människor på flykt borta. Tidigt i söndags morse sköts elva personer till döds av turkiska gränsvakter när de försökte ta sig över gränsen. Flera av dem var barn, någons älskade ungar. Det kallas andrum när EU lämnar över till ett Grekland i kaos att ta emot några av världens mest sårbara. Grekland har inte på årtal klarat av att pröva asylsökningar rättvist eller haft ett värdigt mottagande. Nu håller de människor på flykt inlåsta för Europas räkning. Det kallas andrum när land efter land stänger sina gränser för att ingen på flykt ska kunna komma förbi. Det kallas andrum när Europas länder nu tävlar om att göra livet för asylsökande så svårt, smärtsamt och omänskligt som möjligt. Och nu lägger Sverige fram ett förslag som på många sätt ska skrapa den absoluta botten. Det kallas andrum, men det är en skam. För asylrätten skapades inte för dagar med fred och frihet. Asylrätten skapades för en tid som denna, då människor mer än någonsin behöver skydd undan krig, förföljelse och terror. Mod är att försvara varandra. Mod är att stå samman, när det väl gäller. Vi är många som vill se ett sådant politiskt mod just nu, som vill se en rödgrön regering i handling visa att vi människor faktiskt hör ihop. Vi är inte bundna att återupprepa historiens misstag. Vi kan faktiskt se tillbaka, lära oss och välja en annan väg som leder till en bättre framtid. Dagens flyktingkonventioner tillkom efter andra världskriget för att mänskligheten aldrig mer skulle svika de mest utsatta. När världen nu står mitt uppe i den största flyktingkatastrofen sedan dess är det nödvändigt att vi påminner varandra om just detta: att människovärdet är värt att försvara. Vi behöver upprätthålla den radikala tanken att vi alla är del av samma mänsklighet, med samma rätt att leva, skyddas och utvecklas. Det är inte någon lätt uppgift. Ändå är den helt nödvändig. Som alltid står valet i samhället mellan splittring och sammanhållning. Så länge vi står upp för varandra kommer vi att vinna. Det är ett val vi har att göra, varje dag, i både vardag och våra politiska beslut. Den tillfälliga lag som läggs på riksdagens bord i dag väljer fel väg. Ni kan inte säga att ni bryr er om flyktingar och migranter som drunknar om ni inte bryr er om deras liv på land – så twittrade Läkare Utan Gränser i lördags. Citatet sätter fingret på den allra ömmaste punkten i regeringens försvar av lagen om tillfälliga uppehållstillstånd, familjesplittring och ingrepp i asylrätten, som riksdagen ska rösta om i morgon. Genom att stänga den lagliga vägen till trygghet som familjeåterförening har varit kommer regeringen att tvinga fler ut på en livsfarlig resa på havet. Möjligheterna att nå trygghet på land hänger ihop med hur många döda vi kommer att räkna i Medelhavet och vid Turkiets gränser. De allra flesta i denna kammare vet mycket väl att den lag som läggs på riksdagens bord inte kommer att göra något som helst bättre, inte ett dugg – inte för människor på flykt, inte för EU:s möjligheter att enas om ett rättvist och värdigt mottagande och en asylrätt värd namnet och inte för etableringen av dem som väl har kommit. Tvärtom är syftet med lagen enögt, nämligen att skrämja människor på flykt från att söka skydd i Sverige. Ändå ber en regering i fritt moraliskt fall riksdagen att sätta asylrätten på spel när den behövs som mest och gödslar rasism och splittring i samhället genom att låta rättigheter och villkor avgöras av var vi är födda. Det är ärligt talat svårt att ha samtal om integration på allvar när lagförslaget mer än något annat kommer att försämra människors möjligheter att landa, läka och bli en del av vår gemensamma framtid. Etableringsplaner, validering och utbildning kommer att slås sönder av tillfälliga tillstånd, och människor kommer att välja vilket jobb som helst med vilken lön som helst och med vilka villkor som helst för att kunna återförenas med sin familj. Jag tänker på ett av mina absoluta favoritljud – jag tror dessutom att jag delar det med de flesta av världens föräldrar – och det är ljudet av trygga sovande ungar, djupa andetag och mumlande drömmar. Sverige borde vara ett land där splittrade familjer kan återförenas och återuppleva just den basala tryggheten – en

godnattpuss, en tröstande hand för att jaga bort en mardröm eller bara vetskapen om att vi finns där. Det borde vara enkelt. Barn har rätt att återförenas med sina föräldrar om de till exempel splittrats på flykt från krigets kaos. Det garanteras av barnkonventionen. Eftersom Sverige har skrivit på konventionen skulle man tro att den ska efterlevas, inte minst med en feministisk regering som har haft som mål att göra barnkonventionen till lag. Men så är det inte med regeringens nya lagförslag. I barnkonventionen sägs det att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn och att det ska prövas individuellt. Med den nya lagen kommer endast de som beviljas asyl som flyktingar att få möjlighet att återförenas med sina familjer. För nio av tio av dem som flyr Syrien betyder det att denna möjlighet inte kommer att finnas, eftersom de beviljas skydd som alternativt skyddsbehövande. Rätten till familjeåterförening fråntas dem utan individuell prövning. Barn som skiljs från sin familj hör till de mest utsatta grupperna av barn. De blir lätt offer för våld, övergrepp och exploatering. På vilket sätt sätter det barnets bästa i främsta rummet? Hur rimmar det med en feministisk regering? Herr talman! Vad vi säger och gör spelar roll. Våra ord och handlingar kan antingen föra människor samman eller elda på deras hat. Det parti vars kärna handlar om att skapa motsättningar i samhället, som dagligen låter sina företrädare hetsa och som dessutom lägger ut adresser på tilltänkta flyktingboenden på nätet och som stoltserar med att de ska hjälpa till att överklaga modulhus för nyanlända bär självklart ett ansvar. Både polis och hatbrottsforskare pekar på att denna sorts hatisk retorik riskerar att trigga. Om Sverige beskrivs som hotat och under attack finns det personer som kan känna sig kallade att agera utifrån det. Det ser vi nu i mobbar som drar runt och patrullerar gator, i huliganer som attackerar moskéer, i hatbrott mot afrosvenskar och muslimer och i terror mot asylboenden. Det är inte så konstigt. Om folk varenda dag öppnar tidningen och kan läsa att samhället håller på att kollapsa, även om ekonomin är stark och tillväxten bland de högsta i EU, blir de rädda. Om folk varenda dag ska lyssna till ministrar som Morgan Johansson, som säger att Sverige inte är något hotell när han talar om mottagningssystemet, eller till EU-minister Ann Linde, som säger att majoriteten av människor som tar sig över havet från Libyen är ekonomiska flyktingar, är det då konstigt att folk blir rädda och oroliga? Vi har alla ett ansvar för rasismen – för vad vi säger och för vad vi gör. Det är dags för regeringen och alla i den här kammaren att ta detta ansvar. Det är faktiskt inte människor som nyss har kommit från Syrien som har privatiserat vårdcentralerna och sålt dem för en billig peng till sina polare. Det är inte skyddsbehövande från Eritrea som har sett till att välfärdstjuvar pumpar ut skattepengar ur vår gemensamma kassa, skattepengar som skulle gå till undersköterskor som ska ta hand om mormor eller till en extra lärare i klassrummet. Det är inte ensamkommande från Afghanistan som har skapat ett pensionssystem som innebär att kvinnor som har slitit hela livet för små löner inte klarar sig på pensionen. Det är inte våldtagna kvinnor från Irak som i årtal har nedprioriterat socialtjänsten. Nej, detta är resultatet av politiska beslut. Låt oss inte skylla på andra. Skillnaderna mellan människors livsvillkor och trygghet, som blir ett resultat av den lag som vi nu debatterar, kommer att innebära att rasismen i samhället får ännu starkare fäste. Det kommer att innebära att våra rättigheter till familj, till trygghet och till arbetsmarknad avgörs av var vi är födda. Det får konsekvenser för hur vi ser på varandra och vilket värde vi anses ha. Den rasismen drabbar alla som på något sätt anses vara nya i vårt samhälle, även de av oss som faktiskt har levt här i generationer. Medan regeringen talar om andrum tar människor på flykt sina sista andetag i Medelhavet. Medan regeringen talar om ordning och reda i asylpolitiken överlåter den mottagandet av några av världens mest sårbara till skurkstaten Turkiet och till ett kaotiskt Grekland på ruinens brant. Medan regeringen talar om att värna trygga jobb inför den tillfälliga uppehållstillstånd som gör alla på arbetsmarknaden otrygga, både den som är helt beroende av arbetsgivaren för att få stanna och för att få återse sin familj och kollegan som

jobbar bredvid. Regeringen säger att den inte har något val. Det är inte sant. Det är klart att vi har ett val. Även om det historiskt stora antal människor som kom till Sverige förra året pressade kommunerna och myndigheterna på sina håll klarade vi det faktiskt. Som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap var tvungen att gå ut och påpeka fanns inte systemkollapsen. Däremot fanns ett samhälle vars välfärd och beredskap inte var rustat för kris. Men ett civilsamhälle med frivilliga ställde upp och gjorde det som krävdes för att hjälpa myndigheter och kommuner att klara av denna utmaning. Det fanns många radikala saker som regeringen skulle ha valt att göra för att underlätta för mottagande och försvara asylrätten i stället för att lägga fram de förslag som vi diskuterar i dag. Den kunde ha satt press på EU att ta ett gemensamt ansvar genom att hålla tillbaka medlemsavgiften tills andra medlemsländer gör sin del av jobbet. I stället satte den flyktingarna under press. Den kunde ha satt lagen om offentlig upphandling på undantag i stället för att sätta asylrätten på undantag. Den kunde tillfälligt ha frigjort socialarbetare och myndighetspersoner från några av de omfattande krav på dokumentation som begraver dem i pappersarbete för att låta dem fokusera på mottagandet. Den kunde ha utökat antalet ankomstkommuner för ensamkommande. Den kunde ha lanserat en stor samhällsatsning på att bygga Sverige större och starkare genom att erbjuda billiga statliga topplån för att få fart på bostadsbyggandet. Den kunde ha kallat till presskonferens och sagt att Sverige står upp för människor på flykt men att tiderna för skatteflykt och välfärdstjuvar är förbi. Men det gjorde den inte. I stället valde den att lyssna på rädslan och smälla igen dörren i ansiktet på människor på flykt. Regeringen säger att den genom att anpassa Sveriges asylpolitik till EU:s miniminivåer vill få andra länder att ta ansvar. Det är ganska uppenbart att det inte fungerar. I stället för att Sverige ses som ett föregångsland som visar vägen, använder brunhögern i Europa den svenska omsvängningen i asylpolitiken som skäl för att behålla sina gränser stängda eller gå med i tävlingen mot botten. Tidigare flyktingkommissionären Guterres sa: Världen blir inte bättre av att fler gör fel. Fler behöver göra rätt. Inget kunde vara mer sant. Ändå valde regeringen att sluta göra det som är rätt.

Även om vi bara för en stund skulle låtsas att vi accepterar regeringens logik går lagförslaget ändå inte ihop. Hela grunden för förslaget är att det ska komma färre asylsökande till Sverige. Det är detta mål som ska rättfärdiga att konventioner sätts ur spel och att det lagförslag som presenteras faktiskt pausar rätt till familjeåterförening och barnkonvention. Det ska rättfärdiga att hbtq-personer kommer att nekats skydd när skyddsgrunden övriga skyddsbehövande tas bort och att framför allt ensamkommande från Afghanistan inte kan få stanna, även om de har särskilt ömmande skäl. Morgan Johansson har även satt en siffra på vilket mottagande han tycker att Sverige kan klara av. Någonstans mellan 50 000 och 100 000, 1 000–2 000 i veckan, har han sagt. Men saken är den att väldigt få har sökt asyl i Sverige hittills i år. Det beror inte på att freden har sänkt sig över världen och att diktaturer har övergått till att vara demokratier, utan det beror på att EU har tecknat sitt skamliga avtal med Turkiet och stängt igen gränserna upp genom Europa med hjälp av id-kontroller och militär. 50 000–100 000 skulle vi alltså klara av att ta emot, enligt Morgan Johansson. Om trenden i år fortsätter kommer ca 32 000 personer att söka skydd i Sverige – 32 000. Även med regeringens logik borde situationen alltså vara mycket väl under kontroll. Varför ska då den lag vi nu diskuterar antas? Varför ska vi splittra familjer och skapa en otrygghet som vi vet kommer att få enorma mänskliga kostnader, men som även kommer att försämra för etablering och inkludering? Det hänger inte ihop. Inte ens med regeringens logik behöver vi göra detta. Det finns mycket annat man skulle kunna säga om lagförslaget och den omfattande kritik det har fått. Det är en bred och samstämmig kritik från allt från domstolar till advokatsamfund, myndigheter och frivillig och människorättsorganisationer. Jag

tror knappast att något lagförslag någonsin har mött ett sådant massivt motstånd. Men regeringen väljer att inte lyssna. Det val vi står inför är ett viktigt vägval. Det är ett val som Sverige har gjort förut. Högern vill alltid ha skattesänkningar och otrygghet, sänkta löner och höjda hyror. Det är inte ett dugg förvånande. Däremot är det ett systemskifte när en rödgrön regering ser otrygghet, mer makt till arbetsgivaren och splittrade familjer som lösningar på de utmaningar vi nu står inför. Nyckeln till framgång för Sverige har aldrig varit lägre löner eller sämre trygghet än i andra länder. Vår styrka har i stället varit att vi har investerat i samhället – i människor, utbildning, bostäder, hälsa och jämlikhet. Det är då Sverige utvecklas och växer. Det visar hela vår moderna historia. Tidigare generationer fick bättre utbildning och bättre jobb samtidigt som vi blev fler. Det var möjligt tack vare lönsamma satsningar. Det är en lärdom som Sverige måste ta till sig i dag. Vänsterpartiet står redo att hjälpa regeringen att bygga Sverige större och starkare. Begränsningar i asylrätten, otrygghet och familjesplittring är dock inte vägen framåt. Sverige kan bättre än så. Riksdagen kan bättre än så. Vänsterpartiet tänker inte vända människor på flykt ryggen, när dom behöver oss som mest. Därför röstar vi i morgon nej till förslaget om lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd. Och vi hoppas få sällskap av riksdagsledamöter från andra partier, som innerst inne vet – ni vet – att en skitlag inte kan bli annat än just en skitlag, hur mycket man än pyntar den eller vilka ursäkter man än hittar på. Jag yrkar bifall till reservation 1 och avslag på propositionen.